

Yttrande över EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur (remiss M2022/01470)

Svensk Vattenkraftförening (SVAF) avstyrker förslaget. Vi ser naturligtvis positivt på åtgärder som kan förbättra den biologiska mångfalden men den föreslagna förordningen skulle inte förbättra miljön, snarare tvärtom. Det är naivt i meningen att det inte låtsas om att det finns stora motsättningar mellan olika miljömål. Därmed saknas helt en diskussion om hur en avvägning mellan olika miljömål skulle kunna göras. Det skulle innebära en ökad byråkrati både på EU-nivå och i medlemsstaterna. Erfarenheter säger att de nya byråkraterna till största delen kommer att vara människor med så stort miljöengagemang att de inte ser något behov av att avväga miljön mot andra samhällsintressen. De aktörer som företräder dessa intressen kommer då att sätta sig till motvörn, resultatet kommer ofta att bli en halvmesyr.

1. Förslaget bryter mot subsidiaritetsprincipen, EU-fördraget innefattar inte någon rätt för unionen att reglera miljöfrågor in i minsta detalj på det sätt som förslaget innebär. EU har dessutom de senaste åren visat en betydande okunnighet/perspektivlöshet i sin behandling av näraliggande frågor, vi tänker skogen respektive taxonomins bestämmelser om bioenergi och vattenkraft.

2. Förslaget är från början till slut fyllt av argument för att miljön i stort och den biologiska mångfalden i synnerhet måste förbättras. Det är lätt att hålla med om i stort sett vart och ett av dem. Samtidigt finns det en naivitet i förslaget, som blundar för att många av argumenten striden mot varandra. Det saknas en diskussion av hur en *avvägning* mellan de olika intressena ska kunna ske.

För att ta ett exempel från vårt eget område, vattendrag. Där föreslås avlägsnande av barriärer, dvs det vi vanligen kallar dammar, för att öka konnektiviteten. Men det finns inte något om nackdelarna med en utrivning av dammar, det är som om detta är helt oproblematiskt.

- I förslaget talas om vikten av att minska (konsekvenserna av) torrläggningar och översvämningar. Klimatförändringarna kan dessutom öka dessa. Dammar är ett sätt att moderera flödet så att de värsta dalarna och topparna undviks.
- En utrivning av dammar och därmed flera torrläggningar kommer att orsaka påtagliga biologiska skador.
- I förslaget talas om invasiva arter. Detta gäller också vattendrag, där ett sätt att skydda sig är att behålla de barriärer som dammarna utgör.
- Många dammar används för kraftproduktion. Vattenkraft är fossilfri och bidrar alltså till att minska klimateffekten. Att minska klimateffekten är i sin tur den förmodligen viktigaste faktorn för att bevara den biologiska mångfalden.
- Att med hjälp av dammar behålla mera vatten i landskapet är viktigt för vattenförsörjning, bevattning, att ha vatten vid skogsbränder.

- Att med hjälp av dammar hålla vattennivån uppe i vattendrag och sjöar är viktigt för en rad rekreativitet som bad, båtliv, fiske.
- Den småskaliga vattenkraftens dammar har oftast funnits i hundratals år. Där har den i någon mening ursprungliga miljön sedan länge ersatts av andra natur- och kulturmiljöer, hela livsmiljöer för människor.
- Föregående punkt reser de generella frågorna: Till vilket tillstånd ska naturen återställas? Vad är referensförhållandet? Hur hade naturen förändrats av sig själv under x antal hundra (tusen?) år?

Även om en damms ursprungliga funktion upphört är den sällan obsolet i meningen att den inte har någon funktion alls. De flesta av ovan uppräknade fördelar med en damm finns där oavsett vilket ändamål den ursprungligen byggdes för.

3. Erfarenheten säger oss att tolkningen och tillämpningen av den föreslagna förordningen kommer att sättas i händerna på myndigheter och handläggare som har ett mycket smalt fokus. Det enda som räknas är miljön och då miljön i snäv mening. Begreppet avvägning ingår inte i vokabulären, än mindre strävar man efter att avväga olika vitala samhällsintressen mot varandra. Det föreslagna direktivet syftar explicit till att täppa till (de påstådda) luckorna mellan befintliga direktiv och förordningar. Det skulle göra miljömyndigheter av olika slag än mer maktfullkomliga och obenägna att ta hänsyn till andra samhällsintressen. Hållbarhet kommer att inskränkas till den ekologiska dimensionen, de sociala och ekonomiska dimensionerna kommer att lämnas därhän.

4. Ett starkt skäl för att avvisa förslaget är att inte låta byråkratin i EU eller i medlemsstaterna svälla ytterligare. Ett bättre grepp är att integrera miljöarbetet i de myndigheter som verkar inom olika samhällssektorer. Ännu bättre är förstås att få aktörerna inom respektive sektor att öka sitt miljöarbete, att involvera människor, organisationer, företag, kommuner och andra.

Vänliga hälsningar

Thomas Sandberg, ordförande Svensk Vattenkraftförening